

EXODUS

20:13-17

De laatste vijf geboden als maatstaven voor
rechtvaardigheid, menselijke rechten en
het hart

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/exodus/20-13-17

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Het vijfde gebod: ouders eren	2 min	4
2	Ouders financieel ondersteunen	2 min	5
3	Wat kinderen hun ouders verschuldigd zijn	4 min	6
4	Gehoorzaamheid en de belofte van lang leven	2 min	8
5	Israël generaties lang in het land	3 min	9
6	De eer en reputatie van ouders beschermen	5 min	11
7	Wanneer gehoorzaamheid aan ouders begrensd is	3 min	13
8	Het zesde gebod en het recht op leven	4 min	14
9	Abortus, doodstraf en gerechtigheid	5 min	16
10	Oog om oog als rechtvaardige strafmaat	3 min	19
11	Persoonlijke barmhartigheid en rechtspraak	3 min	20
12	De overheid als uitvoerder van Gods wraak	4 min	21
13	Paulus over misdrijven die de dood verdienen	2 min	24
14	Het zevende gebod en het doel van seks	3 min	26

15	Seks loskoppelen van voortplanting	4 min	27
16	Huwelijk als exclusief seksueel verbond	2 min	29
17	Overspel in gedachten en begeerte	2 min	30
18	Verbondstrouw, overspel en ontucht	3 min	31
19	Het achtste gebod en eigendomsrecht	3 min	32
20	Rechten hebben en er vrijwillig van afzien	3 min	33
21	Belastingheffing en de taak van de overheid	4 min	35
22	Het negende gebod en valse getuigenissen	2 min	36
23	Het verschil tussen roddel en laster	2 min	37
24	Het tiende gebod en zonden in het hart	4 min	38
25	Geldzucht als wortel van allerlei kwaad	3 min	40
	Om verder te lezen		42

1

Het vijfde gebod: ouders eren

We komen nu bij het andere gedeelte van de Tien Geboden. Dit heb ik in onze vorige lezing niet genoemd. Mensen gebruiken het woord decaloog voor de Tien Geboden. Als ik het woord decaloog gebruik, is dat wat het betekent. Het woord decaloog is Grieks voor ‘tien woorden’. Deca betekent duidelijk ‘tien’, en loog komt van logos, ‘woord’. En zo zijn de Tien Geboden bekend komen te staan als de Tien Woorden, de Tien Geboden.

We keken naar de decaloog en naar de eerste vier geboden, die erop gericht zijn God de gepaste, exclusieve eerbied te geven die Hij eist. Deze voorwaarden waren de verbondseisen van God. Omdat Israël in een verbondsrelatie met God stond, moest het Hem die bijzondere eerbied en die bijzondere trouw tonen. Maar de Israëlieten moesten zich ook goed gedragen in hun andere relaties, met andere mensen.

En zo zien we in het vijfde gebod, Exodus 20:12:

Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HEERE, uw God, u geeft.

EXODUS 20:12

Wat betekent het om je vader en je moeder te eren? Iemand eren betekent gewoonlijk dat je die persoon het gepaste respect geeft, al zou het in veel gevallen betekenen dat je die persoon al het respect geeft dat hij verdient. Dat zou natuurlijk gepast respect zijn. We zien Paulus bijvoorbeeld in Romeinen 13 spreken over de noodzaak om

overheidsfunctionarissen te eren. In Romeinen 13:7, nadat hij heeft gesproken over de rol die overheidsfunctionarissen vervullen en over onze verplichting belasting te betalen als vergoeding voor de diensten die zij verrichten, zegt hij:

Geef dus aan allen wat u verschuldigd bent: belasting aan wie belasting, tol aan wie tol, ontzag aan wie ontzag, eer aan wie eer toekomt.

ROMEINEN 13:7

Je moet degenen eren aan wie eer toekomt. Ik denk niet dat je geacht wordt respect te hebben voor wat niet respectabel is, maar je moet wel gepast respect tonen voor wat eervol is.

2

Ouders financieel ondersteunen

Ouders gedragen zich niet altijd eervol, en soms kun je echt geen respect hebben voor wat je ouders hebben gedaan, omdat sommige ouders ernstige zondaars zijn. Als zodanig doen ze dingen die een christen nooit zou kunnen goedkeuren. Maar in een bepaald opzicht komt ouders eer toe, zelfs als ze geen goede ouders of goede mensen zijn geweest. Er is een bepaalde eer die hun toekomt, en Paulus brengt dit ter sprake in 1 Timotheus 5, wanneer hij spreekt over de gemeente die weduwen eer bewijst.

De meeste weduwen zijn moeders. De meeste weduwen hebben kinderen. Niet allemaal, maar het komt vaker voor dat een weduwe kinderen heeft dan dat ze die niet heeft. Sommige weduwen hebben geen kinderen, en de gemeente moest hun eer bewijzen, dat wil zeggen, hen onderhouden. Paulus zegt in 1 Timotheus 5:3:

Houd weduwen die werkelijk weduwen zijn, in ere.

1 TIMOTHEÛS 5:3

Hij bedoelt degenen die werkelijk alleen achtergebleven zijn, die echt geen andere middelen van bestaan hebben.

Maar indien een weduwe kinderen of kleinkinderen heeft, laten dezen leren vóór alles thuis godsvrucht te beoefenen en aan hun voorgeslacht te vergelden wat ze aan hen te danken hebben. Want dat is goed en welgevallig in de ogen van God.

1 TIMOTHEÛS 5:4

Hier zegt hij dat weduwen die niemand anders hebben om hen te onderhouden, door de gemeente onderhouden moeten worden. Dat is wat 'weduwen eren' betekent: hen onderhouden. Vervolgens zegt hij dat sommige weduwen wel mensen hebben die hen zouden moeten onderhouden, zodat de gemeente niet belast moet worden met hun onderhoud. De mensen die hen zouden moeten onderhouden, zijn hun kinderen of zelfs hun kleinkinderen.

3

Wat kinderen hun ouders verschuldigd zijn

Vooraf kinderen, zei hij, moeten hun ouders terugbetalen. Hun ouders terugbetalen betekent dat ze bij hun ouders in de schuld staan, en dat zou duidelijk moeten zijn voor iedereen die erover nadenkt. Zoals ik eerder zei, hebben je ouders je ter wereld gebracht. Er kunnen momenten zijn waarop je wenst dat je niet geboren was en het gevoel hebt dat je ouders verwijten in plaats van eer verdienen omdat ze je ter wereld hebben gebracht. Maar God heeft je ter wereld gebracht, en Hij heeft hen gebruikt om dat te doen.

Of je nu blij bent dat je geboren bent of niet, je moet erkennen dat jouw geboorte Gods wil was en dat God er een bedoeling mee had. Daarom was je geboorte betekenisvol en kan ze binnen Gods bedoelingen uiteindelijk tot iets heel goeds leiden. Je ouders waren degenen die God uitkoos, niet alleen om je ter wereld te brengen, maar in de meeste gevallen ook om je te verzorgen toen je eenmaal ter wereld was gekomen.

Stel dat iemand jarenlang werd betaald om voor kinderen te zorgen zolang die minderjarig en hulpeloos waren. Die persoon zou achter hen opruimen, hun luiers verschonen, vierentwintig uur per dag en zeven dagen per week voor hen klaarstaan en hen zelfs met het eigen lichaam voeden. Het zou waarschijnlijk erg duur zijn om iemand voor al die jaren van zorg in te huren. Maar je ouders hebben daar gratis voor gezorgd. Ze hebben je er nooit een rekening voor gestuurd. Dat hebben ze van je tegood.

Ik heb het nog niet eens gehad over de negen maanden waarin je in de baarmoeder gedragen werd en over de pijn van de bevalling. Ouders betalen wel degelijk een prijs om hun kinderen ter wereld te brengen. Soms zijn ouders daarna zo nalatig dat je je afvraagt waarom ze überhaupt de moeite hebben genomen een kind ter wereld te brengen. Maar het feit is dat ze dat gedaan hebben. In elk geval hadden ze in onze tijd, toen ze ontdekten dat ze een kind verwachtten, de mogelijkheid om het niet te doen. Het is tegenwoordig mogelijk de baby uit de baarmoeder te verwijderen en niet de moeite te hoeven nemen een kind te baren en ervoor te zorgen. De ouders hebben dat allemaal wel gedaan. En God heeft de menselijke ervaring zo ingericht dat iedereen aan het begin van zijn leven een periode doormaakt waarin hij hulpeloos is en in al zijn behoeften moet worden voorzien door de vrijgevigheid van iemand anders die niet hulpeloos is. Aan het andere uiteinde van het leven, als mensen oud worden — dat geldt niet voor iedereen, maar de meeste mensen worden zo oud dat ze iemand nodig hebben die voor hen zorgt. Je wordt ouder en zwakker, bent minder goed in staat om te werken en in je eigen onderhoud te voorzien, en wordt afhankelijker van anderen. God heeft het zo ingericht dat de ouders voor de kinderen zorgen wanneer die hulpeloos zijn, en de kinderen voor de ouders zorgen wanneer die hulpeloos zijn. Het is eenvoudigweg het aflossen van een schuld.

Dit is wat Paulus zegt dat volwassen kinderen voor hun ouders moeten doen. Dit is ongetwijfeld de manier waarop ze hun vader en moeder eren, en in dit geval vooral hun moeder, als zij weduwe is: ze voorzien in wat zij nodig heeft. Als je een bejaarde vader en moeder hebt en ze allebei behoeftig zijn, dan is het vanzelfsprekend juist om je vader en moeder te onderhouden.

Wij leven in een tamelijk andere samenleving dan zij destijds. In die tijd zorgde de gemeente voor al haar armen, en christelijke kinderen moesten voor hun arme of behoeftige ouders en grootouders zorgen. Wij leven in een samenleving waarin veel ouders steun van hun kinderen zouden weigeren en niet bij hun kinderen zouden willen intrekken. Ik ken zulke gevallen. Ze ontvangen overheidssteun, een uitkering van de Social Security, Medicare, enzovoort. In veel gevallen ontvangen ze een pensioen na een leven lang werken. De bedrijven waarvoor ze gewerkt hebben, onderhouden hen nu, of ze hebben beleggingen. Vooral in dit land was er in de vorige generatie zoveel welvaart dat veel van onze ouders er financieel goed voor staan. Het is waarschijnlijker dat wij hun steun nodig hebben dan dat zij die van ons nodig hebben.

Maar in gevallen waarin ouders wel iets nodig hebben, moeten de kinderen bedenken: ‘Ik ben hun iets verschuldigd. Toen ik iets nodig had, hebben zij voor mij gezorgd.’ Dat is hen eren om wat ze gedaan hebben.

4

Gehoorzaamheid en de belofte van lang leven

Als je naar een andere passage van Paulus gaat, in Efeze hoofdstuk 6, spreekt Paulus over de manier waarop kinderen hun ouders moeten eren — en dan bedoelt hij kleine kinderen. We hebben gezien dat volwassen kinderen hun ouders moeten eren door de schuld af te lossen wanneer hun ouders iets nodig hebben. Tegen kleinere kinderen wordt in Efeze, hoofdstuk 6, vers 1 gezegd:

Kinderen, wees je ouders gehoorzaam in de Heere, want dat is juist.

EFEZE 6:1

Daarna haalt hij het gebod aan:

Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HEERE, uw God, u geeft.

EXODUS 20:12

Let erop dat het gebod gehoorzaamheid niet uitdrukkelijk noemt. Maar Paulus zegt dat een kind zijn vader en moeder eert door zijn vader en moeder te gehoorzamen. Hij zegt dat dit gebod

Eer je vader en moeder (dat is het eerste gebod met een belofte), opdat het je goed gaat en je lang leeft op de aarde.

EFEZE 6:2-3

Is Paulus aan het zeggen dat kinderen lang zullen leven als ze hun ouders werkelijk gehoorzamen? Ik heb een vriend die bij een ongeval twee dochters verloor. Het waren goede dochters en goede christelijke dochters, en ze waren zestien. Ze reden na een evangelisatiebijeenkomst naar huis toen een dronken bestuurder hen in de flank aanreed. Hun minibusje was total loss en hun twee dochters, die op de achterbank zaten, kwamen om. Deze man worstelt met dit vers. Hij heeft mij eerder om raad gevraagd en zei: 'Staat hier niet de belofte dat kinderen die hun ouders gehoorzamen lang op aarde zullen leven?'

Dat is niet werkelijk wat Paulus hier doet. Paulus zegt niet: 'Hier is een garantie voor christenen.' Want bedenk dat Paulus zegt dat wij onder een ander verbond staan. Hij haalt dit aan omdat hij zegt dat dit gebod dat God gegeven had, bijzonder belangrijk was. Er was zelfs een belofte aan verbonden. Bij de meeste geboden is dat niet zo, maar bij dit gebod wel.

5

Israël generaties lang in het land

Toen God tegen Israël zei dat ze hun vader en moeder moesten eren, was dat opdat ze lange tijd in het land zouden blijven. Persoonlijk geloof ik niet dat dit gebod, zelfs niet in het Oude Testament, de belofte bevatte dat ieder afzonderlijk mens lang zou leven, want zelfs een goede Jood kon jong sterven. Jezus was een goede Jood. Hij stierf jong. Hij eerde Zijn moeder en, naar we moeten aannemen, Zijn vader. Hij eerde zeker God, Zijn Vader. Maar Hij stierf jong.

Ik geloof niet dat het gebod en de belofte op individueel niveau met elkaar verbonden zijn, zodat jij als afzonderlijk persoon gegarandeerd een lang leven krijgt als jij je ouders gehoorzaamt. Dat wordt eenvoudigweg aan niemand, in welke categorie dan ook, gegarandeerd. Volgens mij betekent het dit: als elke generatie van Israël de normen eert die God aan hun ouders gegeven had, en Gods normen door de generaties heen van vader op kind worden doorgegeven, dan zal Israël lange tijd in zijn land kunnen blijven in plaats van eruit verdreven te worden.

In latere passages in de Pentateuch zegt God tegen hen dat ze uit het land verdreven zullen worden als ze vervallen in ongehoorzaamheid en ontrouw aan God. De ouders krijgen de opdracht hun kinderen te leren Gods wetten te gehoorzamen, en de kinderen moeten hierin hun ouders gehoorzamen, zodat zij als volk lange tijd in het land kunnen blijven in plaats van er voortijdig uit verdreven te worden.

In Deuteronomium 6 zien we dat God ervan uitgaat dat het zo hoort te gaan met ouders en kinderen, want Hij zegt in Deuteronomium 6:6:

Deze woorden, die ik u heden gebied, moeten in uw hart zijn. U moet ze uw kinderen inprenten en erover spreken, als u in uw huis zit en als u over de weg gaat, als u neerligt en als u opstaat.

DEUTERONOMIUM 6:6-7

Wat God tegen Israël zegt, is dat iedere generatie ouders hun kinderen ijverig de wetten van God moet leren, en dat die kinderen het onderwijs dat ze van hun ouders ontvangen, moeten eren. Ze moeten hun ouders eren, want als ze hen eren en zich houden aan het onderwijs dat ze ontvangen, zullen ze God gehoorzaam blijven. Het volk zal Gods volk blijven. Ze zullen lange tijd blijven in het land dat de Heere, hun God, hun geeft.

Dit is geen belofte dat ze lang op de planeet aarde zullen leven. Het is een belofte dat ze lange tijd zullen leven in het land dat de Heere hun geeft, het land Israël. Paulus zou dus niet tegen de christenen zeggen dat er voor christenen een belofte is dat zij als afzonderlijke personen lang op aarde zullen leven. Hij zou zeggen dat er in het Oude Testament een belofte was dat Israël lange tijd in het land zou leven als kinderen hun ouders zouden eren.

Paulus verwijst blijkbaar alleen naar die belofte om te laten zien dat het gebod belangrijk was, zo belangrijk dat God er verdere aansporingen aan verbond om het te houden, in de vorm van een belofte. Kinderen eren hun ouders door hen te gehoorzamen. Volwassen kinderen eren hun ouders door iets terug te doen voor wat zij van hen hebben ontvangen en door hen te onderhouden. Alle kinderen moeten hun ouders eren in de zin dat ze hen in het algemeen met respect behandelen.

6

De eer en reputatie van ouders beschermen

Toen we Genesis behandelden, heb ik erop gewezen dat ik van mening was dat Chams zonde erin bestond dat hij naliet zijn vader te eren. Zijn vader had iets oneervols gedaan. Noach lag dronken in zijn tent. Hij was niet alleen dronken, maar bevond zich ook in een onwaardige toestand. Hij zou zeker niet toestaan dat iemand hem zo zag als hij nuchter was. En als hij nuchter wakker werd uit die toestand, zou hij hopen dat niemand er ooit iets over te weten was gekomen. Met andere woorden, het was iets wat hij privé zou willen houden, als een geheim.

We hebben allemaal dingen gedaan waarvan we niet zouden willen dat ze breed werden uitgemeten. Toch verkeren onze kinderen in een positie waarin ze die dingen te weten kunnen komen, omdat ze bij ons wonen. Ik geloof dat ouders, wanneer ze kinderen krijgen, daarmee mensen in huis halen die getuige zijn van hun tekortkomingen. Kinderen zullen namelijk tekortkomingen van hun ouders zien die buitenstaanders niet zullen zien. Welke tekortkomingen ouders ook hebben, thuis zullen die duidelijker zichtbaar worden dan in het openbaar. De kinderen die in het gezin geboren worden, worden er dus binnengebracht als getuigen van wat hun ouders doen. Omdat ouders niet volmaakt zijn, zullen kinderen de tekortkomingen van hun ouders zien.

Maar hoe eer je je ouders? In zekere zin heb je bevoorrechte informatie gekregen, en je eert hen door niet te handelen zoals Cham deed. Cham zag zijn vader thuis in een onwaardige toestand en ging naar buiten om het aan anderen te vertellen. Die anderen waren trouwens alleen zijn twee broers. Maar hij maakte de onwaardigheid van zijn vader openlijk bekend. De andere broers handelden meer in overeenstemming met de

morele verplichting om je ouders te eren. Zij weigerden hun vader in die toestand te bekijken. Ze liepen achterwaarts naar binnen en wierpen een jas of een kledingstuk over hem heen, zodat niemand anders hem in die toestand zou zien. Dat wil zeggen: ze bedekten zijn onwaardigheid.

Ik denk dat dit iets is waarover we veel moeten nadenken wanneer we over onze ouders praten. Soms maakt het deel uit van ons getuigenis dat onze ouders iets verkeerd hebben gedaan: 'Mijn vader heeft mij mishandeld', of: 'Mijn vader was een dronkaard en verliet het gezin', of: 'Mijn vader of mijn moeder heeft dit slechte gedaan.' Vaak maakt dat ons getuigenis echt een stuk smeüger: vertellen over de disfunctionele gezinnen waarin we zijn opgegroeid. Ik niet; ik ben in een heel goed gezin opgegroeid. Ik zou moeilijk een lijst kunnen opstellen van dingen die mijn ouders verkeerd hebben gedaan, omdat ze zulke uitzonderlijk goede ouders waren.

Maar het is zeker niet ongewoon dat mensen van onze leeftijd getuigenissen hebben over hoe disfunctioneel de gezinnen waren waarin ze zijn opgegroeid, over de nalatigheid van hun ouders of zelfs over het feit dat hun ouders hen mishandelden. Dat wordt dan een deel van het verhaal dat ze vertellen. In zekere zin is dat het ontbloten van de naaktheid van je ouders.

Je zegt misschien: 'Ze hadden die dingen niet moeten doen als ze niet wilden dat mensen ervan wisten.' Dat is waar. Zou jij willen dat alles wat jij hebt gedaan en niet had moeten doen, breed werd uitgemeten? Waarschijnlijk niet. De meeste mensen verkeren niet in een positie waarin ze alles wat jij hebt gedaan kunnen weten of het breed kunnen uitmeten. Maar kinderen verkeren in het leven van hun ouders veel meer in die positie dan de meeste mensen ooit zullen zijn. Daarom zijn ouders en hun reputatie kwetsbaar tegenover hun kinderen.

Dat is wat Cham niet deed: zijn ouders eren. Hij maakte de fout van zijn vader algemeen bekend. Maar hoewel de andere twee zonen van die fout wisten, dekten ze hem toch toe, omdat ze de eer en waardigheid van hun vader wilden bewaren, zelfs toen hij die zelf had aangetast. Want hij was nog altijd hun vader. Als hij een wildvreemde was geweest, denk ik niet dat ze zich om de zaak zouden hebben bekommerd. Maar het was hun vader, en ouders komt een bepaalde eer toe. Dat was zelfs voordat het gebod werd gegeven. In oude samenlevingen eerden mensen vrijwel

altijd hun vader. Dat sprak vanzelf; die samenlevingen waren patriarchaal. Maar ook hun moeder moest geëerd worden. Dat betekent niet altijd dat ouders gehoorzaamd moeten worden, want soms geven ouders opdrachten die ingaan tegen wat God wil dat je doet.

7

Wanneer gehoorzaamheid aan ouders begrensd is

Voorals wanneer je ouder bent, het huis uit bent en zelfstandig woont, denk ik dat je als volwassen mens moet beslissen of je wel of niet gehoorzaamt aan wat je ouders zeggen. Daarbij moet je Bijbelse verplichtingen en dat soort zaken afwegen, nog meer dan een klein kind dat doet. Een klein kind heeft nauwelijks een andere mogelijkheid dan zijn ouders te gehoorzamen. Als de ouders zeggen: „Ga naar buiten en steel iets”, dan moet het kind dat waarschijnlijk niet doen, maar het kind verkeert nauwelijks in een positie waarin het zich tegen zijn ouders kan verzetten.

Om die reden begrepen de Joden dat een kind tot een bepaalde leeftijd niet werkelijk zelf verantwoordelijk was voor zijn gehoorzaamheid aan de wet. Dat was pas zo wanneer hij de leeftijd voor zijn bar mitswa bereikte. Door de bar mitswa ging een jonge jongen over naar de situatie waarin hij nu zelf verplicht was de wet te houden. Daarvóór viel hij min of meer onder de overkoepelende gehoorzaamheid van zijn vader aan de wet, maar nu werd dat van hemzelf verlangd. Kennelijk moest hij vóór die tijd zijn vader gehoorzamen, zelfs als dat misschien tegen de wet inging. Van het kind kon namelijk niet noodzakelijkerwijs worden verwacht dat het heel goed begreep hoe de wet op allerlei zaken van toepassing was. Daarom wordt het niet verantwoordelijk gehouden totdat het een bepaalde leeftijd bereikt.

Dus als kinderen weten dat hun ouders hun zeggen iets verkeerd te doen, moeten ze het misschien niet doen. Maar vanaf een bepaalde leeftijd moeten ze dat beslist niet doen, want dan bereiken ze een volwassen positie van verantwoordelijkheid tegenover God. Hoewel wij zelfs bepaalde mensen moeten eren en gehoorzamen, mogen we dat nooit doen als het betekent dat we God ongehoorzaam zijn.

Maar je kunt je ouders op een eervolle manier ongehoorzaam zijn. Als volwassene kun je zeggen: „Mam of pap, ik wil echt niets doen waar je niet blij mee bent, want ik wil dat je blij met me bent en ik wil je geen verdriet doen. Maar tegenover God ben ik verplicht om dat en dat te doen, omdat de Bijbel dat zegt. Ik wou dat het je niet zo dwarszat als het doet, want het is niet mijn bedoeling je oneer aan te doen. Ik wil je eren, maar hierin kan ik je niet gehoorzamen. Ik moet God meer gehoorzamen dan mensen.”

Dat is eigenlijk wat Petrus tegen het Sanhedrin zei:

Maar Petrus en de apostelen antwoordden en zeiden: Men moet aan God meer gehoorzaam zijn dan aan mensen.

HANDELINGEN 5:29

Hij zei niet: „Ik wil jullie of de positie die jullie in onze samenleving innemen niet eren. Ik zou die heel graag eren, maar op dit moment heb ik tegenover God een verplichting die ingaat tegen wat jullie mij vragen te doen. Hoezeer ik jullie positie ook eer, hierin zal ik jullie niet gehoorzamen.” Er komt een moment waarop het eren van ouders waarschijnlijk die vorm moet aannemen.

8

Het zesde gebod en het recht op leven

Het zesde gebod staat in vers 13:

U zult niet doodslaan.

EXODUS 20:13

Natuurlijk zegt de oudere King James:

Je mag niet doden.

Dit is voor sommige mensen altijd een beetje een struikelblok geweest, omdat het nogal weinig specifiek is. Heel wat mensen vatten dit op als een verbod op de doodstraf. Als je zegt: „Ik vind dat deze man terechtgesteld moet worden”, zeggen zij: „Nee, de Bijbel zegt:

Je mag niet doden.

Daarom zouden zij zeggen dat de doodstraf verboden wordt door het gebod om niet te doden, want bij de doodstraf wordt een mens gedood.

Sommigen zijn zelfs zover gegaan dat ze zeggen dat je alleen vegetarisch voedsel zou moeten eten vanwege het gebod:

Je mag niet doden.

Je mag geen dieren doden. Dit is werkelijk wat sommige mensen meenden hieruit te kunnen afleiden. Maar het gebod gaat niet over doden in het algemeen. Het gaat over een specifieke vorm van doden.

Dit is iets wat we moeten begrijpen over deze laatste geboden in de decaloog, vanaf het gebod over de ouders: hier gaat het om rechtvaardigheid. Elk van deze wetten leert ons wat de rechtvaardigheid eist. Je eert je ouders omdat ze dat verdienen, omdat je hun dat verschuldigd bent en omdat het onrechtvaardig is om zoveel weldaden te hebben ontvangen als jij hebt ontvangen, en hun als antwoord daarop de eer te onthouden die ze verdienen. Dat is onrechtvaardig. Het eren van je ouders is dus een kwestie van rechtvaardigheid.

Zo is het ook met een mensenleven: moord plegen is onrechtvaardig. Het is niet onrechtvaardig om een moordenaar terecht te stellen. Waarom niet? Wat is rechtvaardigheid dan? Rechtvaardigheid wordt omschreven in termen van rechten—in dit geval mensenrechten. God heeft mensen geschapen met enkele fundamentele rechten, en het is onrechtvaardig wanneer je die rechten schendt. Zo heeft God ieder mens het recht gegeven om te leven.

God heeft nu het recht om hun dat af te nemen, omdat zij tegen God gezondigd hebben. Maar niet iedereen heeft misdrijven begaan waarvoor hij door mensen ter dood gebracht behoort te worden. Als iemand naar me toe loopt en me doodt terwijl

ik hier sta, is dat een misdrijf. Dat is onrechtvaardig. Ik heb geen daad begaan waarvoor ik uit de weg geruimd behoort te worden. Ik heb hier niets gedaan wat de dood verdient.

Als God mij treft met een hartaanval en ik sterf, heeft Hij geen onrecht gedaan. Ik ben een zondaar. Alle zondaars verdienen het te sterven. Dat is Gods voorrecht. God heeft het recht om te beslissen wanneer Hij die specifieke schuld opeist. Maar als het gaat om de manier waarop mensen andere mensen behandelen, kunnen mensen niet zomaar een ander mens doden die niets heeft gedaan wat uitdrukkelijk is aangemerkt als een misdrijf waarop de doodstraf staat. Maar er zijn misdrijven waarop de doodstraf staat. Als je iemand doodt die zo'n misdrijf niet heeft begaan, ontnem je hem het recht om te leven dat God hem gegeven heeft. Maar als je een misdrijf hebt begaan waarop de doodstraf staat en je daarvoor ter dood wordt gebracht, is dat geen onrecht. Je krijgt wat je verdient. Wat je verdient, is gerechtigheid, datgene wat je behoort te krijgen. Je hebt je recht op leven prijsgegeven door iets te doen waardoor je dat recht verspeelt.

Er waren in Israël veel misdrijven, niet alleen moord, waarvan men begreep dat je daarmee je eigen recht op leven verspeelde. Als je je ouders vervloekte, als je je ouders sloeg, als je toverij bedreef, als je afgoden aanbad, als je iemand ontvoerde, als je iemand vermoordde, als je overspel pleegde met de vrouw van je naaste — deze en een groot aantal andere dingen waren daden die onder de wet werden gezien als het bewust prijsgeven van je recht om te leven. Als je wilde leven, deed je die dingen niet. Als je die dingen wel deed, deed je iets waarvan je wist dat het je je leven zou kosten, en gaf je je recht om te leven op. Je verspeelde dat recht.

9

Abortus, doodstraf en gerechtigheid

Zodra je geen recht meer hebt om te leven, doet de samenleving er geen kwaad aan je leven te nemen. Daarmee schendt ze je rechten niet. Het is geen onrecht. Daarom is het niet tegenstrijdig dat christenen, die in de meeste gevallen politiek conservatief zijn, enerzijds tegen abortus zijn, maar anderzijds voorstander zijn van de doodstraf. Het is interessant dat mensen met een meer politiek liberale inslag voor abortus en

tegen de doodstraf zijn. Ze zeggen soms dat wij tegenstrijdig zijn, omdat we zeggen dat we voor het leven zijn en omdat we tegen het doden van kleine kinderen zijn. Maar ze zeggen: 'Hoe kun je voor het leven zijn als je voorstander bent van de doodstraf? Dat betekent toch dat er mensen gedood worden? Wij liberalen geloven daar niet in, omdat wij in werkelijkheid degenen zijn die het menselijk leven eerbiedigen.'

Zij zijn degenen die in de war zijn, want aan geen van beide kanten gaat het eigenlijk zozeer om het eerbiedigen van het leven als wel om het nemen van een bepaalde beslissing over gerechtigheid. Degenen die voorstanders van het leven worden genoemd, zouden beter voorstanders van gerechtigheid genoemd kunnen worden, want wij geloven niet dat menselijk leven altijd behouden moet worden. Als dat wel zo is, dan heeft God de Israëlieten opgedragen bepaalde slechte dingen te doen. Toen God hun zei dat ze de Kanaänieten moesten doden, en toen God hun zei dat ze moordenaars en afgodendienaars enzovoort moesten doden, droeg God mensen dus op iets verkeerts te doen. Maar dat deed Hij niet.

Het is niet altijd verkeerd om te doden, maar het is wel verkeerd om onschuldige mensen te doden, om het recht van een onschuldige man om te leven te schenden, of dat van een kind, of van een foetus. Het is volkomen consequent als iemand die in gerechtigheid gelooft, zegt: 'Ik ben tegen het doden van een foetus, omdat dat een onschuldig mens is. Ik ben niet tegen het doden van een misdadiger die een misdrijf heeft begaan waarop de doodstraf staat. Hij is geen onschuldig mens. Hij heeft iets gedaan waardoor hij zijn recht op leven heeft verspeeld.' Gerechtigheid in de wet was:

Maar als er wel dodelijk letsel is, moet u geven: leven voor leven, oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet, brandwond voor brandwond, wond voor wond, striem voor striem.

EXODUS 21:23-25

Dat is gerechtigheid.

Nu zegt iemand: ‘Wij zijn voor abortus, maar tegen de doodstraf.’ Daarmee zeggen ze: ‘Wij zijn voor onrecht. Bij ons draait alles om onrecht. Wij willen niet dat mensen krijgen wat ze verdienen. Het kind is onschuldig; dat willen we doden. De man die zijn recht op leven heeft verspeeld, willen we ten koste van de samenleving in leven houden. We willen dat hij levenslang wordt opgesloten, en dat betekent dat eerlijke mensen de rest van zijn leven voor zijn kost en inwoning moeten betalen, in plaats van dat hij ervoor betaalt. Zo kan hij de samenleving de rest van zijn leven tot slachtoffer maken. Dat is nog eens gerechtigheid.’

Wanneer mensen afstand nemen van Gods opvattingen over gerechtigheid en denken dat ze verlichter zijn dan God, worden ze dom. Echt waar. Ze worden echt dom. Ik beschouw mezelf niet als een politiek activist of politiek woordvoerder, en ik probeer dingen die strikt politiek van aard zijn zelfs te vermijden. Maar politiek en gerechtigheid zijn beslist categorieën die elkaar overlappen, en christenen houden zich bezig met gerechtigheid. Dat moeten ze wel, omdat God dat ook doet.

Ik heb vrienden die hebben gezegd dat ze denken dat liberalisme een psychische aandoening is. Dat klinkt misschien alsof ze het alleen maar proberen af te kraken, maar denk eens na over hoe de standpunten die veel politiek liberale mensen innemen precies het tegenovergestelde van gezond verstand zijn: dood de baby's, houd de moordenaars in leven. Wat ter wereld denken ze? Wat het ook is, het is niet rationeel. Ik bedoel dat niet als politieke uitspraak. Het is alleen maar om te zeggen dat wanneer mensen iets anders dan Gods maatstaven gebruiken om te bepalen wat goed en fout is, ze dom worden.

Het is volkomen rationeel en verstandig om te zeggen dat onschuldige mensen niet gedood mogen worden. Schuldige mensen die het verdienen te sterven, moeten krijgen wat ze verdienen, want dat is wat gerechtigheid inhoudt. Nu zal iemand zeggen: ‘Maar heeft Jezus dat niet veranderd? Heeft Jezus niet gezegd:

10

Oog om oog als rechtvaardige strafmaat

U hebt gehoord dat er gezegd is: Oog voor oog en tand voor tand. Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze; maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe; en als iemand u voor het gerecht wil dagen en uw onderkleding nemen, geef hem dan ook het bovenkleed; en wie u zal dwingen één mijl te gaan, ga er twee met hem. Geef aan hem die iets van u vraagt, en keer u niet af van hem die van u lenen wil.

MATTHEÛS 5:38-42

Heeft Jezus dat beginsel van oog om oog, tand om tand niet veranderd? Ik denk niet dat Hij dat deed, want oog om oog en tand om tand, slag voor slag, brandwond voor brandwond, en zelfs de doodstraf, maakten deel uit van het burgerlijk wetboek dat de magistraten, de rechters, voorschreef welke straf ze iemand moesten opleggen. Als iemand een ander doodde, wat moest de rechter dan doen? De man laten doden. Als een man door nalatigheid of kwaadwilligheid de tand van een andere man uitsloeg en voor de rechter werd gebracht, wat moest de rechter dan zeggen? 'Jij hebt zijn tand uitgeslagen; bij jou wordt een van je tanden uitgeslagen.'

Je zou kunnen zeggen dat dit heel barbaars klinkt. In werkelijkheid was het het tegenovergestelde van barbaars. Het was uitermate beschaafd. Er spreekt een zeer hoge opvatting van gerechtigheid uit, want in de wereld van de oudheid werden verwondingen vaak vergolden met veel ergere verwondingen. Jij slaat mijn tand uit; ik sla al jouw tanden uit. Vergelding stond vaak niet in verhouding tot wat er was gedaan. God zegt: 'Dit is wat exacte gerechtigheid inhoudt.' Een man steekt het oog van een andere man uit. Als vergelding mag je niet zijn beide ogen uitsteken, maar je mag er wel één uitsteken. Dat is exacte gerechtigheid. Jij neemt dit van een ander af; dan lever je zelf hetzelfde in.

De Joden geloven — in ieder geval conservatieve Joden — dat je geen respect toont voor het slachtoffer van een moordenaar als je de moordenaar niet terechtstelt. Waarom? Omdat hij zelf heeft laten zien dat hij geen respect had voor het leven van die persoon. Als wij wel respect hebben voor zijn leven, zeggen we in feite dat zijn leven meer waard is dan het leven van zijn slachtoffer. Als een moordenaar ter dood wordt gebracht, zeggen we daarmee: ‘Jullie levens zijn evenveel waard.’ Mensen zijn gelijk. Net zoals jij het oog van deze man hebt uitgestoken, sta jij een van je eigen ogen af. Jij hebt hem zijn leven afgenomen; jij staat jouw leven af. Heb jij er maar één? Hij had er ook maar één. Jij staat jouw leven af, omdat je het zijne hebt genomen. Dat is gerechtigheid. Iedereen die niet kan zien dat dit gerechtigheid is, is vreemd.

11

Persoonlijke barmhartigheid en rechtspraak

Leerde Jezus dat we geen gerechtigheid moeten willen, maar barmhartigheid? Jezus leerde Zijn discipelen dat als iemand hen slaat, zij barmhartigheid aan die persoon kunnen bewijzen in plaats van te doen wat de gerechtigheid hun zou toestaan, namelijk die persoon terugslaan. Je kunt afstand doen van je recht op gerechtigheid, de andere wang toekeren en iemand jou nog een keer laten slaan. Dat zou barmhartig en liefdevol zijn. Maar rechters horen dat niet te doen. Jij kunt afstand doen van je recht op gerechtigheid, maar een rechter heeft niet de mogelijkheid om afstand te doen van zijn verplichting om recht te doen. Als iemand jouw tand uitslaat, hoef je hem daarvoor niet voor de rechter te brengen. Maar als je dat wel doet, moet de rechter de tand van die man laten uitslaan.

Jezus voerde geen strafrechtelijk stelsel in. Hij zei niet: ‘Vanaf nu geen rechtbanken meer, geen straffen meer en geen gevangenissen meer, want Ik ben hier.’ En rovers dan? En moordenaars? Hoort er niet een of ander rechtssysteem te zijn? Hoort er niet een of andere straf te zijn? Als rechters altijd de andere wang toekeren, kan er helemaal geen strafrechtelijk stelsel bestaan.

Het is duidelijk dat Jezus niet probeerde te veranderen hoe het strafrechtelijk stelsel functioneerde. Hij citeerde een vers dat over het strafrechtelijk stelsel ging:

Een oog voor een oog, een tand voor een tand.

Jullie hebben dat gehoord, discipelen, en blijkbaar hebben jullie gedacht dat het betekent dat als iemand jou iets aandoet, jij hem iets gelijkwaardigs terug moet aandoen. Maar dat hoeft je niet te doen.

Als je rechter bent, moet je nog steeds een rechtvaardige rechter zijn. Je kunt de misdadiger niet vrijuit laten gaan, want dan ben je geen rechter. Dan verzaak je je plicht. Jezus probeert het burgerlijk bestuur niet af te schaffen. Hij probeert strafrechtelijke straffen niet af te schaffen. Hij probeert Zijn discipelen te vertellen dat er momenten zijn waarop je wel degelijk wettelijke mogelijkheden zou hebben om iemand te straffen die jou kwaad heeft gedaan, maar dat je daar als christen van kunt afzien. Je kunt afstand doen van je recht om vergelding te eisen. Je kunt grootmoedig zijn. Je kunt ervoor kiezen geen aanklacht in te dienen.

Je kunt tegenover een man staan die jouw oog heeft uitgestoken, terwijl jij het recht hebt het zijne te laten uitsteken, maar je zegt: 'Ik wil jouw oog niet uitsteken. Daardoor krijg ik mijn oog niet terug. Waarom zou ik jouw oog willen uitsteken? Je zult gelukkiger zijn met je ogen. Ik laat je ze allebei houden, omdat ik om je geef, ook al ben je mijn vijand.' Dat staat in de context van je vijanden liefhebben en goeddoen aan hen die je vervolgen.

Het punt dat Hij maakt, is dat een christen als individu niet op zijn rechten hoeft te staan. Maar Hij ontkent niet dat oog om oog, tand om tand een goed beginsel is dat de rechtbanken moeten volgen. Hij geeft de rechtbanken geen andere maatstaf waarnaar ze moeten handelen.

12

De overheid als uitvoerder van Gods wraak

Sommige mensen zeggen: „Moord moet bestraft worden, maar hem doden is wel wat streng. Waarom geven we hem niet gewoon levenslang?” Waar het om gaat, is dat we, zodra we hebben besloten dat een misdadiger gestraft moet worden, al hebben besloten dat het hier niet gaat om de andere wang toekeren. Als rechters misdadigers überhaupt moeten straffen, betekent dit dat de andere wang toekeren geen instructie

voor de rechtbanken is. Het is een instructie voor individuele mensen in hun omgang met mensen die hun vijandig gezind zijn. Maar de rechtbanken hebben tegenover de slachtoffers en tegenover God de verplichting om het recht te handhaven en daarom de misdadigers te straffen. Maar zodra we besluiten dat de misdadiger überhaupt gestraft moet worden, is de volgende vraag: welke straf is rechtvaardig? Een straf kan onrechtvaardig zijn doordat hij te streng is of doordat hij te mild is. Als iemand een brood steelt en je doodt hem, is dat te streng. Als iemand een brood steelt en je geeft hem een tik op de vingers, is dat niet streng genoeg. Hij moet het vervangen. Hij moet het vergoeden. Te mild straffen is geen recht. Te streng straffen is geen recht. Wat is recht? Een straf geven die precies bij het misdrijf past. Dat is recht.

Waar leren we welke straf bij het misdrijf past? Misschien in het meest volmaakte wetboek dat ooit aan welk volk dan ook gegeven is? Als we eenmaal besluiten dat moord strafbaar is, hoe weten we dan welke straf passend is? Misschien door het God je te laten vertellen?

Paulus dacht er zo over. Paulus was beslist een man van het Nieuwe Testament. Hij kende de ethiek van Christus. Paulus was tenslotte degene die Romeinen 12 schreef en zei:

Geliefden, neem zelf geen wraak, maar laat de vergelding aan God over.

ROMEINEN 12:19

Maar vervolgens zei hij in Romeinen 13 dat de gezagsdragers Gods dienaren zijn die de wraak voltrekken. In Romeinen 12 zegt Paulus:

Wreek uzelf niet, geliefden, maar laat ruimte voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere.

ROMEINEN 12:19

maar vervolgens zegt hij in hoofdstuk 13:

God heeft de overheid aangesteld om het kwaad te vergelden.

ROMEINEN 13:4

Wraak is iets wat God goedkeurt, en Hij heeft de staat ingesteld om die uit te oefenen, maar Hij heeft christenen gezegd dat niet voor zichzelf te doen. Dat is de manier waarop Paulus het onderwijs van Christus over vergelding, de andere wang toekeren enzovoort toepast.

In Romeinen 12:17 zegt Paulus:

Vergeld niemand kwaad met kwaad. Wees bedacht op wat goed is voor alle mensen.

ROMEINEN 12:17

Dat wil zeggen: laat God het in Zijn toorn op Zijn eigen manier afhandelen.

God zal vergelden. God zal wraak nemen. Het is niet aan jou om dat te doen. Jij vergeldt niet; je laat God vergelden. Je houdt je handen ervan af en geeft God de ruimte om wraak te nemen op elke manier die Hij gepast vindt.

Maar welke manier vindt Hij gepast? Het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 13, zegt in de verzen 3 en 4:

Want voor de overheid hoeft men niet te vrezen, wanneer men goede werken doet, maar wel als men kwade werken doet. Wilt u nu van het gezag niets te vrezen hebben, doe het goede en u zult er lof van ontvangen. Zij is immers Gods dienaress, u ten goede. Als u echter kwaad doet, vrees dan, want zij draagt het zwaard niet zonder reden. Zij is namelijk Gods dienaress, een wreekster tot straf voor hem die het kwade doet.

ROMEINEN 13:3-4

Merk op dat Paulus ons in hoofdstuk 12 zegt:

Neem zelf geen wraak. Laat die aan God over en geef ruimte aan Zijn vergelding, aan Zijn toorn.

ROMEINEN 12:19

Vervolgens zegt hij waar die vandaan komt: van de staat. God heeft de gezagsdragers aangesteld als Zijn uitvoerders van de toorn.

Een oog voor een oog en een tand voor een tand is de regel voor de staat.

Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze; maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe;

MATTHEÛS 5:39

is de regel voor de gelovige.

13

Paulus over misdrijven die de dood verdienen

Paulus geloofde beslist dat sommige dingen die iemand zou kunnen doen de dood verdienen en dat het terecht is iemand daarvoor terecht te stellen. Dat weten we door wat hij in Handelingen 25:11 zei, toen Paulus terechtstond. Hij zei:

Want als ik onrecht doe en iets gedaan heb wat de dood verdient, weiger ik niet te sterven; maar als er niets waar is van dat waarvan zij mij beschuldigen, kan niemand mij bij wijze van gunst aan hen uitleveren. Ik beroep mij op de keizer!

HANDELINGEN 25:11

Paulus erkende dat er dingen waren die hij gedaan zou kunnen hebben die de dood verdienen, maar hij zei dat hij die niet had gedaan. Maar als hij een van die dingen had gedaan die de dood verdienen:

Ik heb er geen bezwaar tegen om terechtgesteld te worden, zegt hij.

Paulus gaf aan dat zoiets bestaat als het verdienen om te sterven. Zoiets als het verdienen om terechtgesteld te worden. Hij zegt:

Ik heb geen van die dingen gedaan, dus ik ben ertegen dat ik terechtgesteld word. Dat is niet rechtvaardig. Maar als ik iets had gedaan waarvoor ik het verdiende, dan kon ik er geen bezwaar tegen maken, want dan zou het rechtvaardig zijn.

Moord is onrechtvaardig. De doodstraf is rechtvaardig.

Het gebod

U zult niet doodslaan.

EXODUS 20:13

is een betere weergave dan: 'Je mag niet doden.' Er zijn momenten waarop dezelfde wet die zei:

Je mag niet doden, of:

Je mag niemand vermoorden, vervolgens verderging met:

Laat zo iemand niet in leven, en:

Je moet deze persoon stenigen.

God draagt hun op bepaalde mensen te doden. Daarom moet dit zo worden opgevat dat er niet een soort algeheel verbod op doden bestaat. Wat verboden is, is onrechtvaardig doden, moord.

14

Het zevende gebod en het doel van seks

Het zevende gebod, Exodus 20:14, luidt:

U zult niet echtbreken.

EXODUS 20:14

Overspel is per definitie de schending van een huwelijksverbond. Tot de bijzondere voorrechten van getrouwde stellen behoort het recht om zich samen voort te planten, samen kinderen te krijgen en seks te hebben.

Het lijkt misschien alsof ik zojuist seks hebben gelijkgesteld heb aan voortplanting, alsof die twee nooit van elkaar gescheiden kunnen worden. Dat kan wel, maar niet in de mate waarin wij geneigd zijn ze van elkaar te scheiden. Het is waar dat echtparen die te oud zijn om kinderen te krijgen, geen verbod hebben om seks te hebben. Echtparen van wie bekend is dat ze onvruchtbaar zijn, hebben geen verbod om seks te hebben. Het is niet verkeerd als een echtpaar seks heeft wanneer het geen kinderen kan krijgen, maar seks is niettemin bedoeld voor de voortplanting. God schiep man en vrouw en zei tegen hen:

En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen!

GENESIS 1:28

De reden waarom God een vrouw enigszins anders maakte dan een man, was dat zij zich konden voortplanten. Als God twee mannen had gemaakt, zou voortplanting niet mogelijk zijn geweest. De reden waarom God mensen verbiedt seks te hebben met dieren of met mensen van hetzelfde geslacht als zichzelf, is dat dit in strijd is met het wezenlijke doel van seksuele activiteit, namelijk voortplanting.

We leven in een gevallen wereld, waarin mensen soms rechtmatig getrouwd kunnen zijn en seks kunnen hebben, maar zich niet kunnen voortplanten. Het is niet verkeerd om dat te doen. Maar dat verandert niets aan het feit dat God de seksualiteit met dit doel schiep: 'We kunnen het genetische materiaal precies op deze manier combineren, zodat We een nieuwe persoon zullen scheppen.' God heeft geen mensen geschapen die zich ongeslachtelijk voortplanten. Hij heeft amoeben geschapen die zich ongeslachtelijk voortplanten, maar mensen planten zich geslachtelijk voort. Seks was ervoor bedoeld dat zij zich konden voortplanten, zodat door seksuele activiteit genetisch materiaal zo gecombineerd kon worden dat er een nieuw mens ontstond. De zondeval heeft geleid tot zaken als onvruchtbaarheid, waardoor de werkelijkheid minder dan ideaal is geworden. In een ideale wereld zouden alle mensen zich kunnen voortplanten.

15

Seks loskoppelen van voortplanting

Maar tegenwoordig wil niet iedereen zich voortplanten. In de oudheid wilde iedereen kinderen hebben. Het was zelfs een tragedie als mensen onvruchtbaar waren. Tegenwoordig hebben we Planned Parenthood en gezinsplanning, en in feite willen mensen seks hebben, maar willen ze geen kinderen. Er is niets mis mee wanneer een getrouwd echtpaar seks heeft, zelfs als het geen kinderen kan krijgen. Maar er lijkt iets enigszins verdorvens te zitten in het verlangen om datgene wat voor voortplanting gemaakt is, te nemen en het in je denken volledig los te koppelen van voortplanting.

Het lijkt een beetje op voedsel eten. Het is aangenaam, maar het is voor een doel gemaakt. Het doel ervan is je te voeden en je gezondheid, je lichaam en je kracht in stand te houden. Daar is voedsel voor gemaakt. God maakte eten aangenaam omdat we het toch moesten doen, en Hij gewoon aardig was. Stel je voor dat Hij eten niet erg aangenaam, maar nog steeds noodzakelijk had gemaakt. Stel dat Hij voortplanting absoluut noodzakelijk, maar niet aangenaam had gemaakt. Nu, God is een aardige God. De dingen die we moeten doen, maakt Hij aangenaam. Hij voegde bepaalde zenuwuiteinden, klieren enzovoort toe om eten, seks en andere dingen plezierig te maken. Maar dat betekent niet dat Hij ze uitsluitend voor het plezier heeft gemaakt.

Je zou net zo goed kunnen zeggen dat Hij voedsel uitsluitend voor het plezier heeft gemaakt. Sommige mensen zeggen dat inderdaad. Daar gaat boulimie toch van uit? Laten we eten en ervan genieten, het daarna uitbraken en het dan nog eens doen. Wat is dat? Dat is het doel van eten loskoppelen van de activiteit van het eten. Ik besef dat je telkens wanneer je snoep eet, het doel van eten loskoppelt van de activiteit. En ik denk dat daar, binnen de perken, niets mis mee is. Net zoals er niets mis mee is wanneer een getrouwd echtpaar seksueel genot beleeft terwijl het zich niet kan voortplanten. Er zijn momenten waarop het redelijk is om te genieten van voedsel dat je niet noodzakelijkerwijs zal voeden. In de Bijbel staat geen verbod daarop.

Maar als iemand bij zijn voedselkeuzes nooit rekening hield met voedingswaarde, zou dat bijzonder onverstandig zijn. Als iemand zei: „Ik weet waar voedsel voor dient. Het dient voor mijn eigen genot,” en dat het enige was waarvoor hij dacht dat het diende, en hij het volledig loskoppelde van de voedingsfunctie, dan zouden we dat echt dom en schadelijk vinden. Zo begaat een samenleving een vergelijkbare vergissing wanneer zij seks loskoppelt van voortplanting.

Misschien is het prima als echtparen soms seks hebben terwijl ze weten dat ze zich niet zullen voortplanten. Maar bewust zeggen: „Ik weet waar seks voor dient. Het dient voor genot,” en het volledig loskoppelen van het idee van voortplanting, is als de handeling van het eten loskoppelen van de functie waarvoor God die gemaakt heeft. Soms zie ik de mentaliteit van onze moderne tijd over seks als reproductieve boulimie, omdat mensen voortdurend het genot willen hebben, maar niet de gevolgen willen die seks moest voortbrengen.

Ik zeg niet dat mensen zo veel mogelijk kinderen moeten krijgen of iets dergelijks. Ik denk alleen dat er iets mis is met een samenleving die besloten heeft dat het genot van seks het belangrijkste onderdeel van seks is, alsof het genot van eten het belangrijkste onderdeel van eten is. Dat is niet zo. God heeft seks in de eerste plaats gemaakt als activiteit ter voortplanting. Dat staat in het boek Maleachi, waar staat dat God de twee, de man en de vrouw, één maakte. Hij zegt:

En waarom? Omdat Hij godvruchtig nageslacht zocht.

MALEACHI 2:15

Dat is de reden. Toen God Adam en Eva schiep en hen tot één vlees maakte, zocht Hij godvruchtig nageslacht. Het staat in Maleachi, hoofdstuk 2, vers 15. Daar heeft God het voor gemaakt. Het kan andere bijkomende voordelen hebben, maar het is daarvoor gemaakt.

16

Huwelijk als exclusief seksueel verbond

Seks was daarvoor bedoeld. Bovendien heeft God het huwelijk, een verbondsrelatie tussen man en vrouw, en het gezin ontworpen als de ideale omgeving om kinderen groot te brengen. Daarom is het voor God belangrijk dat seksueel gedrag binnen het huwelijk blijft. Het is het unieke en exclusieve voorrecht van mannen en vrouwen die met elkaar getrouwd zijn om die activiteit te beoefenen. Wanneer mensen getrouwd zijn en zich met iemand anders met dat soort activiteit bezighouden, verstoort dat Gods bedoelingen met de eenheid van gezinnen enzovoort ernstig, en het is immoreel. God heeft seksuele activiteit niet alleen plezierig gemaakt. Hij heeft die ook psychologisch zeer nauw verbonden met ons geluk. Als een man weet dat zijn vrouw met iemand anders naar bed gaat, of een vrouw weet dat haar man met iemand anders naar bed gaat, kunnen ze daar niet gelukkig mee zijn.

Als iemand zonder mijn toestemming mijn fiets gebruikt, doet die persoon iets verkeerd, maar ik raak daar niet al te overstuur van, zolang diegene hem maar terugbrengt. Maar als een man zonder mijn toestemming mijn vrouw gebruikt en haar terugbrengt, ben ik daar niet blij mee. Daar is iets anders aan de hand. God heeft ons emotioneel en psychologisch zo nauw verbonden met onze seksuele identiteit en met de eenheid die tussen twee mensen in een verbondsrelatie bestaat, dat elke schending daarvan buiten die relatie pijn doet. Het doet de mensheid pijn en het doet de bedrogen partijen pijn. Daarom heeft God bepaald dat seksuele activiteit tussen één man en één vrouw moet plaatsvinden, en dat zij zich daaraan voor het leven moeten verbinden. Wanneer je daarbuiten treedt, is dat verkeerd.

17

Overspel in gedachten en begeerte

We weten dat Jezus het gebod om geen overspel te plegen verder heeft uitgewerkt. Ik denk niet dat Hij het heeft veranderd. Ik denk dat Hij het heeft verduidelijkt toen Hij zei:

Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar gepleegd heeft.

MATTHEÛS 5:28

Bedenk dat de woorden 'vrouw' en 'echtgenote' in het Grieks hetzelfde woord zijn. Toen Jezus zei:

Als een man naar een vrouw kijkt en haar begeert, heeft hij in zijn hart overspel gepleegd, doelde Hij uiteraard op het kijken naar de vrouw van een andere man. Dit wordt ook in het tiende gebod verboden:

U zult niet begeren het huis van uw naaste. U zult niet begeren de vrouw van uw naaste, noch zijn dienaar, noch zijn dienaars, noch zijn rund, noch zijn ezel, noch iets wat van uw naaste is.

EXODUS 20:17

Als je naar de vrouw van je naaste kijkt en verlangt haar te hebben, pleeg je in gedachten overspel. Als zij niet de vrouw van je naaste is, maar een ongetrouwde vrouw, dan pleeg je in gedachten een ander soort daad: ontucht. Ook dat is niet geoorloofd, maar overspel en ontucht zijn verschillende dingen. Jezus zei in wezen dat als het overspel zou zijn wanneer je met die vrouw naar bed ging, het ook overspel is wanneer je fantaseert dat je met haar naar bed gaat. Zij is de vrouw van iemand anders, niet die van jou.

Dit gebod zegt niets uitdrukkelijk over ontucht, hoewel het er in zekere zin misschien wel in besloten ligt, omdat een ongetrouwde vrouw in de meeste gevallen ooit de vrouw van iemand anders zal zijn. Het is mogelijk dat een man die seks heeft met een

ongetrouwde vrouw, seks blijkt te hebben met de toekomstige vrouw van iemand anders. In dat geval kan het uiteindelijk toch overspel blijken te zijn. Maar ontucht is een algemenere term voor seksueel wangedrag. Het woord ontucht wordt in deze passage niet gebruikt, maar bepaalde vormen van ontucht zouden beslist ook overspel zijn, omdat de betrokken vrouw misschien de toekomstige vrouw van iemand anders is. Hoe dan ook, dit gaat erover dat je het recht van een man of vrouw op exclusieve toegang tot zijn of haar huwelijkspartner niet schendt.

18

Verbondstrouw, overspel en ontucht

Zoals Paulus het in 1 Korinthe 7 verwoordde, heeft een man geen zeggenschap over zijn lichaam, maar zijn vrouw heeft die, en heeft een vrouw geen zeggenschap over haar lichaam, maar haar man heeft die. Wanneer mensen trouwen, worden ze één vlees. In zekere zin bezitten ze elkaars lichaam net zozeer als hun eigen lichaam. Ik veronderstel dat in zekere zin niemand van ons zijn eigen lichaam bezit, omdat ons lichaam God toebehoort. Maar zoals ik mij met mijn lichaam vereenzelvig, zo vereenzelvig ik mij op een vergelijkbare manier met het lichaam van mijn vrouw, en zij met dat van mij. Ik kan niet kiezen wat ik met mijn lichaam doe zonder haar instemming, en zij kan evenmin kiezen wat zij met haar lichaam doet zonder mijn instemming.

Dat is wat Paulus in 1 Korinthe 7:4 zegt:

De vrouw heeft niet de beschikking over haar eigen lichaam, maar de man. En evenzo heeft ook de man niet de beschikking over zijn eigen lichaam, maar de vrouw.

1 KORINTHE 7:4

Dit betekent dat wanneer twee mensen eenmaal getrouwd zijn en zij één lichaam, één vlees, worden, het gebruik van hun lichamen onder het gezag van elkaar valt. Daarom bezit een man in zekere zin zijn vrouw, en bezit de vrouw haar man, net zoals God

Israël bezat en Israël God bezat. Dat is wat een verbondsrelatie doet. Overspel schendt dat uiteraard, en het is een verbondsbreuk.

In Israël stond onder de wet de doodstraf op overspel. Op ontucht stond die niet. Als een man met een meisje dat nog maagd was naar bed ging, moesten ze trouwen. Ze werden niet gestenigd. Ze werden niet gedood. Wat ze hadden gedaan, werd niet als overspel beschouwd, omdat zij maagd was, niet verloofd was en niet aan iemand verbonden was. Maar ze konden het niet zomaar daarbij laten. Ze moesten trouwen, wat heel duidelijk maakt dat God seks uitsluitend voor het huwelijk bedoeld heeft. Als mensen vóór hun huwelijk seks hebben, behoren ze dus te trouwen.

Het was echter duidelijk dat ongetrouwde mensen die seksueel bij elkaar betrokken raakten, niet hetzelfde deden als mensen die overspel pleegden. Over het algemeen werd het niet op dezelfde manier bestraft. Op overspel stond de doodstraf. Seksuele activiteit tussen ongetrouwde partijen werd met een huwelijk bestraft, niet met de dood. Het was dus een ander soort wangedrag.

19

Het achtste gebod en eigendomsrecht

‘Je mag niet stelen’ is het achtste gebod. Het is duidelijk dat het verbod op stelen eigendomsrechten vastlegt. Je kunt het onmogelijk anders zien. Mensen hebben eigendomsrechten. Ik bedoel niet onroerend goed, want niet iedereen bezit onroerend goed, maar iedereen bezit wat hij bezit. Het is geen gemeenschappelijk bezit. Als alles gemeenschappelijk bezit was, dan zou er niet zoiets als stelen bestaan. Stelen zou niet verboden kunnen worden, omdat er niet zoiets als stelen zou bestaan. Als alles van ons allemaal was, dan zou ik alles wat van jou is kunnen pakken zonder dat dit stelen was. En jij zou alles wat van mij is kunnen pakken, omdat er in werkelijkheid toch niets is wat van mij of van jou is.

Stelen veronderstelt dat God legitieme eigendomsrechten heeft ingesteld, net zoals moord veronderstelt dat er een recht op leven is. Mensen hebben rechten die God heeft ingesteld. Ze hebben het recht om te leven, tenzij ze dat recht verspelen. Ze hebben

recht op hun eigendom, tenzij ze dat recht opgeven door het weg te geven of het te besteden in ruil voor iets anders. Maar zij beslissen daarover, omdat het hun eigendom is.

Hoe wordt iets iemands eigendom? Hoe krijgt iemand eigendomsrechten? Dat kan op verschillende manieren. Je kunt bezit van je familie erven. Als dat zo is, is het van jou. Het behoort niet aan de overheid toe. Het behoort niet aan je naaste toe. Het behoort jou toe. Je ouders laten het aan jou na en je bent er rechtmatig eigenaar van.

Je zou het kunnen verdienen door te werken. Je ruilt uren of dagen van je leven voor een tastbaar bezit dat je met je arbeid hebt gekocht. Dan is het rechtmatig van jou. Het is niet van de overheid en het is niet van je naaste. Het is van jou. Je kunt geld verkrijgen door iets wat je hebt, een deel van je bezit, te ruilen voor een ander soort bezit. Je kunt het ook als geschenk ontvangen door de liefdadigheid van anderen. Zodra een bedelaar iets van een weldoener heeft gekregen, is die bedelaar er eigenaar van. Het is van hem en hij mag ermee doen wat hij wil. Dat zijn allemaal wettige manieren om geld te verkrijgen.

Als je geld door fraude, geweld of diefstal verkrijgt, dan is dat niet legitiem. Je hebt geen legitiem recht op dat geld. Maar als je bezit op een legitieme en wettige manier hebt verkregen, dan heb je recht op dat bezit. Je hebt het recht erover te beschikken zoals je wilt.

20

Rechten hebben en er vrijwillig van afzien

Op dit punt kan ik maar beter ingaan op de bewering van christenen: ‘Wij hebben geen enkel recht; wij zijn christenen.’ Dat is niet echt waar. We hebben wel degelijk rechten, maar er wordt van ons gevraagd onze rechten per geval op te geven wanneer dat liefdevol is.

Met andere woorden, ik heb wel degelijk recht op mijn eigendom. Want als dat niet zo was, zou jij mijn gitaar kunnen pakken en er met je auto overheen kunnen rijden. In een woede-uitbarsting zou je hem tegen de muren kapot kunnen slaan, en dan zou ik

zeggen: ‘Daar gaat mijn gitaar, maar hij was toch niet van mij, nietwaar? Ik heb geen enkel bezit. Ik ben christen; ik heb geen rechten.’

Dat is niet waar. Ik heb wel degelijk rechten. Wat jij doet, is verkeerd. Als ik geen recht op die gitaar had, als jij er evenveel recht op had als ik, of als niemand er enig recht op had, dan zou het niet verkeerd zijn als jij dat deed. Maar omdat je het eigendom van iemand anders beschadigt, is het verkeerd.

Als christen zou ik kunnen zeggen: ‘Ik ga je daarvoor vergeven. Ik ga je niet dwingen mij daarvoor terug te betalen.’ Ik heb het recht om van mijn rechten af te zien. Ik kan mijn eigendomsrechten opgeven. Ik kan mijn recht op leven opgeven. Ik kan mijn leven voor iemand anders afleggen. Ik kan elk recht dat ik wil opgeven, maar ik heb die rechten nog steeds. Ik dwing mijn rechten eenvoudigweg niet af.

Er is verschil tussen geen rechten hebben en je rechten in een specifieke situatie opgeven. Als we zouden zeggen dat christenen geen rechten hebben, dan zou ik alles moeten kunnen doen wat ik wil, omdat ik geen enkel recht van jou schend. Maar je hebt wel degelijk rechten, en het is verkeerd als ik je dood, van je steel of wat dan ook. Daarom denk ik dat christenen zich verkeerd uitdrukken wanneer ze zeggen dat we geen rechten hebben.

Wat de Bijbel wel zegt, is dat er momenten zijn waarop het gul en genadig is om onze rechten op te geven. Paulus zei in 1 Korinthe 9 dat hij het recht heeft om voor zijn bediening betaald te worden. Hij heeft het recht een vrouw te hebben en haar mee te nemen wanneer hij dient. Maar hij zegt:

Ik heb van geen van deze rechten gebruikgemaakt. Ter wille van het Evangelie heb ik ervan afgezien.

1 KORINTHE 9:12-15

Christenen hebben rechten, maar ze leggen die af. Als ze helemaal geen rechten hadden, zou hun nooit onrecht aangedaan kunnen worden. Want wanneer mensen hen zouden doden, zouden ze hun niets afnemen. Ze hebben daar immers toch geen recht op. Er bestaat dus een recht op eigendom.

21

Belastingheffing en de taak van de overheid

Ik blijf zeggen dat eerlijk verkregen bezit niet aan de overheid toebehoort. Betekent dat dat ik niet in belastingheffing geloof? Nee, ik geloof wel in belastingheffing. Paulus ook. Paulus zei in Romeinen 13 dat de overheid een dienst verleent waarvan God bepaald heeft dat zij die moet verlenen, en dat zij daarvoor onderhouden moet worden. Daarom zegt hij:

Betaal daarom belasting en schatting.

ROMEINEN 13:6-7

net zoals je een werkmans zou betalen die bij je thuis het tuinwerk komt doen, je huis schildert of je dak repareert. Je betaalt hem voor zijn werk. Hij verleent je een dienst. Zo verleent de politieagent je een dienst. De krijgsmacht die je veilig houdt, verleent je een dienst, en de mensen die dat werk doen moeten betaald worden. Ze worden betaald door een distributiecentrum van de overheid, dat belastinggeld inneemt van de mensen aan wie de dienst wordt verleend en het onder de dienaren verdeelt. Dat is wat Paulus zegt. Zij wijden zich voortdurend aan de voltijdse taak die God hun gegeven heeft, en daarom moet je belasting betalen om hen te onderhouden.

Maar stel dat ik een man inhuur om bij mij het tuinwerk te komen doen en hij begint een zwembad aan te leggen. Dan zou ik zeggen: „Wacht eens even. Ik heb eigenlijk niet om een zwembad gevraagd.”

„Dat geeft niet. Ik leg het toch aan. Mijn prijzen zullen je bevallen.”

Dus hij legt dat zwembad aan. Daarna moet hij mijn dak repareren, maar hij besluit ook een nieuwe vleugel aan mijn huis te bouwen, terwijl ik daar geen toestemming voor heb gegeven. Hij stuurt me de rekening voor dit werk. Dan zeg ik: „Wacht eens even. Ik vind het niet erg om je te betalen voor het tuinwerk waarvoor ik je heb ingehuurd, of voor het repareren van mijn dak. Maar ik heb niet gevraagd om dit zwembad of om de bouw van deze vleugel. Daar zou ik niet voor hoeven te betalen.”

Zo gaat het soms ook met de overheid. De overheid verleent legitieme diensten die God haar opgedragen heeft te verlenen, namelijk het handhaven van een strafrechtsstelsel en het waarborgen van de nationale veiligheid. De Bijbel zegt dat God ons de gezagsdragers gegeven heeft om dat voor ons te doen, en dat wij hen daarvoor moeten betalen. Maar dan zeggen ze: „We gaan nog wat meer dingen voor jullie doen. We gaan voorzien in openbaar onderwijs, openbare gezondheidszorg en openbare voorzieningen voor dit en voor dat, en we sturen jullie gewoon de rekening.” Dan denk ik: „Wacht eens even. Ik heb daar niet om gevraagd. God heeft jullie daar geen opdracht toe gegeven. Nu maken jullie gewoon gebruik van jullie macht. Jullie nemen mijn geld af onder bedreiging met een vuurwapen.”

In zekere zin is dit beroving: diensten verlenen waarvan ik geen gebruik zal maken, die ik niet wil en waarvoor ik geen toestemming geef, en mij daar vervolgens de rekening voor sturen. Dit is onrecht. Als de overheid legitieme diensten verleent, dan moeten wij terecht belasting voor die diensten betalen. Als ze dingen doet waartoe God haar geen opdracht heeft gegeven en waarom wij haar niet gevraagd hebben, en dan zegt: „Maar we brengen jullie er wel kosten voor in rekening, en als jullie ons niet betalen, gaan jullie de gevangenis in”, dan is dat iets anders. Dat is beroving. Het is beroving onder bedreiging met een vuurwapen. Ook de overheid kan zich schuldig maken aan diefstal. Je hebt eigendomsrechten.

22

Het negende gebod en valse getuigenissen

U zult geen vals getuigenis spreken tegen uw naaste.

EXODUS 20:16

Wat is een valse getuigenis afleggen? Hierbij wordt voornamelijk aan een situatie in een rechtszaal gedacht. De Bijbel waarschuwt vaak tegen het afleggen van valse getuigenissen en bevat er veel voorbeelden van. Er werden valse getuigen naar voren gebracht om tegen Stefanus te getuigen. Er werden valse getuigen opgeroepen om tijdens het proces tegen Jezus te getuigen. Er traden valse getuigen tegen Naboth op

toen Izebel Naboths wijngaard in handen wilde krijgen. Zij liet valse getuigen opstaan om te zeggen dat hij God had gelasterd, zodat hij ter dood gebracht zou worden en de koning zijn wijngaard kon verwerven.

Een valse getuigenis afleggen tegen je naaste betekent dat je hem ergens van beschuldigt en hem blootstelt aan straffen voor iets waaraan hij niet schuldig is en wat hij niet verdient. Het is onrecht. De man om wie het gaat, is nergens schuldig aan. Hij heeft een gezagsgetrouw en eerlijk leven geleid. Hij heeft niets gedaan waarvoor hij juridisch ter verantwoording kan worden geroepen. Er is geen reden waarom hij voor de rechter zou moeten staan. Er is geen reden waarom iemand hem ergens van zou moeten beschuldigen, want hij heeft het niet gedaan. Als hij het niet gedaan heeft en jij hem ervan beschuldigt dat hij het wel gedaan heeft, leg je een valse getuigenis tegen hem af. Je brengt zijn goede naam in opspraak, terwijl hij niets gedaan heeft om dat te verdienen. Misschien zorg je er zelfs voor dat hij strafrechtelijk gestraft wordt voor misdrijven die hij niet heeft gepleegd. Dit is onrecht.

Je moet iemand niet belasteren of over iemand roddelen als je niet weet of die dingen waar zijn. Soms moet je dat zelfs niet doen als je wel weet dat ze waar zijn. Er zijn momenten waarop er een waar en negatief getuigenis tegen iemand moet worden ingebracht, maar nooit een vals negatief getuigenis.

23

Het verschil tussen roddel en laster

Wat is roddel dan? Er is een verschil tussen roddel en laster. Van laster is natuurlijk sprake wanneer je daadwerkelijk een vals gerucht over iemand verspreidt. Dat is beslist een valse getuigenis tegen iemand afleggen. Roddel is niet altijd onwaar. Roddel kan bestaan uit het verspreiden van negatieve informatie over iemand die werkelijk waar is. Maar het is roddel wanneer het kwaadaardige en onnodige informatie is. Je kunt de waarheid over iemand vertellen en zijn reputatie verwoesten, maar dan doe je dat op een manier die niet juist is.

Over het algemeen zou ik zeggen dat er sprake is van geroddel wanneer je negatieve informatie over iemand doorvertelt aan iemand die geen deel uitmaakt van het probleem en ook geen deel uitmaakt van de oplossing. Met andere woorden, er is geen reden waarom die persoon het moet horen. Je vertelt het alleen maar door omdat het toevallig een sappig nieuwtje is en je weet dat mensen dat graag horen. Maar het is niet iemand die het moet horen, en je schaadt er iemands reputatie mee. Eén reden om daar voorzichtig mee te zijn, is dat je niet weet of degene die iets heeft gedaan zich heeft bekeerd. Als die persoon zich heeft bekeerd, is het geen goed idee om een negatief verhaal over hem te verspreiden. Het is misschien geen vals getuigenis, maar het is wel onrechtvaardig. Wat deze wet beschermt, is het recht van een mens op zijn goede naam, zijn recht op zijn reputatie. Wanneer je een vals getuigenis tegen iemand aflegt, schaadt je zijn reputatie net zo zeker als je zijn leven schaadt door moord of zijn bezit door diefstal.

24

Het tiende gebod en zonden in het hart

Het laatste gebod gaat over begeren. Zoals ik in een eerdere les zei, laat dit gebod zien dat God Zich om meer bekommert dan alleen om wat je uiterlijk doet. Hij bekommert Zich ook om wat je wilt doen. Het is ongetwijfeld dit gebod dat ten grondslag ligt aan Jezus' onderwijs over moord in het hart en overspel in het hart.

Als iemand in zijn hart iemand vermoordt of in zijn hart overspel pleegt, is dat inderdaad iets anders dan wanneer hij het daadwerkelijk doet. Moord en overspel zijn namelijk strafbaar voor de rechtbank, tenminste volgens de Joodse wet. Boosheid of wellust waren volgens de wet niet strafbaar, omdat mensen niet het recht hebben om misdrijven in gedachten te bestraffen. Rechtbanken horen misdrijven in gedachten niet te bestraffen. Maar dat betekent niet dat God ze niet ziet, dat God er geen bezwaar tegen heeft of dat God ze niet zal oordelen, want het oordelen van het hart behoort tot Gods terrein.

Op de oordeelsdag zullen de geheime gedachten van ieder mens aan het licht worden gebracht. De Bijbel zegt dat God de gedachten van ieders hart zal oordelen. Dat is niet de taak van de overheid. Het is niet de taak van de overheid om te bepalen dat bepaalde

misdrijven haatmisdrijven zijn. We hebben in een vrije samenleving geen gedachtepolitie nodig, en trouwens ook niet in welke samenleving dan ook.

Als je eropuit gaat en iets doet wat van haat getuigt, laat die daad dan als daad worden bestraft. Maar het is niet aan de overheid om over motieven te oordelen en extra straffen op te leggen omdat je slechte gedachten had toen je het deed, omdat je homoseksuelen, Aziaten, zwarte mensen, witte mensen of een bepaalde groep haatte. Wanneer je dan een misdrijf tegen een van hen pleegt, krijg je boven op de straf die het misdrijf verdient nog extra straf omdat je haatte. God heeft het volste recht om mensen voor hun gedachten te straffen, maar de mens niet.

Jezus wees erop dat God aandacht schenkt aan je gedachten en ze bijhoudt. Misschien pleeg je uiterlijk geen overspel, maar God weet of je in je hart overspel pleegt. Misschien steel je niet van je naaste, maar God weet of je begeert. Misschien pleeg je geen moord, maar God weet of je hart moorddadig tegenover hem is. We moeten begrijpen dat dit laatste gebod ze in wezen allemaal omvat en zegt dat God ook aandacht schenkt aan wat je in je hart wilt.

Het zou verkeerd zijn als welk strafrechtelijk stelsel dan ook zou zeggen: Jezus heeft gezegd:

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult niet doden; en: Wie doodt, zal door de rechtbank schuldig bevonden worden. Maar Ik zeg u: Al wie ten onrechte boos is op zijn broeder, zal schuldig bevonden worden door de rechtbank. En al wie tegen zijn broeder zegt: Raka! zal schuldig bevonden worden door de Raad; maar al wie zegt: Dwaas! die zal schuldig bevonden worden tot het helse vuur.

MATTHEÛS 5:21-22

dus gaan we deze man ophangen omdat hij boos was. [De spreker vat boosheid hier op als moord in het hart; Mattheüs 5:21-22 zegt dat niet letterlijk.] Of: Jezus heeft gezegd:

Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar gepleegd heeft.

MATTHEÛS 5:28

dus gaan we deze vrouw een echtscheiding toestaan omdat haar man deze gedachten had. Uiterlijke straffen en sancties wegens gedrag horen bij daden, niet bij gedachten. Maar God oordeelt het hart, en het gebod hier maakt heel duidelijk dat God zowel aanspraak maakt op je gedachteleven als op je uiterlijke leven.

25

Geldzucht als wortel van allerlei kwaad

Hebzucht is hetzelfde als wat Paulus de liefde voor geld noemde, al kun je naast geld ook andere dingen liefhebben. De liefde voor geld wordt in de Bijbel hebzucht genoemd. Paulus zei in 1 Timotheus, hoofdstuk 6, dat de liefde voor geld de wortel is van allerlei kwaad. Iedereen citeert:

Want geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te verlangen, zijn sommigen afgedwaald van het geloof, en hebben zich met vele smarten doorstoken.

1 TIMOTHEÛS 6:10

Met 'alle kwaad' bedoelt hij allerlei kwaad. Zeker niet iedere slechte daad die iemand ooit heeft begaan, werd ingegeven door de liefde voor geld. Het zou een vergissing zijn om het zo uit te leggen. Maar alle soorten kwaad zijn zeker bedreven uit liefde voor geld. Dat staat in 1 Timotheus, hoofdstuk 6, vers 10:

Geldzucht is een bron van allerlei kwaad.

Het is interessant dat er uit liefde voor geld allerlei kwaad is bedreven, waaronder het overtreden van alle negen andere geboden. De liefde voor geld is hebzucht, een overtreding van het tiende gebod, maar elk van de andere geboden is overtreden uit liefde voor geld. Het is de wortel van allerlei kwaad.

Hebben mensen andere goden vóór God gehad? Ja. Hebzucht is afgoderij, zegt de Bijbel. Hebben mensen de Naam van de Heere ijdel gebruikt? Hebben mensen uit liefde voor geld vals gezworen in de Naam van God? Ja. Om iemand met wie ze zakendeden te misleiden, hebben ze uit liefde voor geld vals gezworen. Dat is vaak gebeurd.

Hebben mensen de sabbat overtreden uit liefde voor geld? Ja. In de Bijbel waren er tijden waarin de Joden op de sabbat gingen werken, omdat ze meer geld wilden dan ze zouden hebben verdiend als ze maar zes dagen werkten. Hebben mensen hun ouders onteerd uit liefde voor geld? Absoluut. Veel mensen hebben geprobeerd hun ouders dingen afhandig te maken. Of denk zelfs aan wat Paulus duidelijk maakte: als je je ouders niet onderhoudt, eer je je ouders niet. Het zou beslist uit liefde voor geld zijn als iemand zijn ouders financiële steun onthield. Hebben mensen voor geld een moord gepleegd? Ja. Heb je nooit van huurmoordenaars gehoord? Mensen plegen inderdaad moorden voor geld. En overspel? Heeft iemand ooit overspel gepleegd voor geld? Ja, er zijn prostituees. En diefstal? Heeft iemand ooit gestolen uit liefde voor geld? Dat spreekt voor zich. En het afleggen van een vals getuigenis? Ja, valse getuigen verlangen meestal betaling voor hun diensten. Degenen die tegen Jezus getuigden, werden betaald om een vals getuigenis af te leggen.

Iedere soort kwaad die in de andere geboden wordt omschreven, is op zijn minst van tijd tot tijd voortgekomen uit het overtreden van dit tiende gebod.

Natuurlijk zijn er moorden, gevallen van overspel en godslasteringen geweest die geen verband hielden met geld en de liefde voor geld. Maar het punt is dat de liefde voor geld van tijd tot tijd daadwerkelijk tot al die dingen heeft geleid en daarom de grondoorzaak is. Het overtreden van het tiende gebod is de grondoorzaak, of kan de grondoorzaak zijn, van het overtreden van alle geboden.

Daarom is wat er in het hart is het eerste wat van belang is. Hoewel dit het laatste gebod is, vormt het in zekere zin de sluitsteen van de Tien Geboden, omdat het ze in zekere zin allemaal beheerst.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Exodus 20:12
- Romeinen 13:7
- 1 Timotheüs 5:3
- 1 Timotheüs 5:4
- Efeze 6:1
- Efeze 6:2-3
- Deuteronomium 6:6-7
- Handelingen 5:29
- Exodus 20:13
- Exodus 21:23-25
- Mattheüs 5:38-42
- Romeinen 12:19
- Romeinen 13:4
- Romeinen 12:17
- Romeinen 13:3-4
- Mattheüs 5:39
- Handelingen 25:11
- Exodus 20:14
- Genesis 1:28
- Maleachi 2:15
- Mattheüs 5:28
- Exodus 20:17
- 1 Korinthe 7:4
- 1 Korinthe 9:12-15
- Romeinen 13:6-7
- Exodus 20:16

- Mattheüs 5:21-22
 - 1 Timotheüs 6:10
-

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.